

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

24 בפברואר 2025

1840

כ"ו בשבט התשפ"ה

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 100) (שינוי תקופת תוקפו של סימן ב'1: היוועדות חזותית
- הוראת שעה), התשפ"ה-2025. 618

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 100) (שינוי תקופת תוקפו של סימן ב'1: היוועדות חזותית – הוראת שעה), התשפ"ה–2025

תיקון סעיף 133 1. בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982, בסעיף 133 –

דבר ה ס ב ר

שיפור ברמת היישום, הן בהיבטים הטכניים והן בדרישות הדיוניות (עמ' 89–92 לדו"ח הביניים).

כאמור לעיל, נקבע כי הוראת השעה תעמוד בתוקפה עד יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023), ואולם שר המשפטים והשר לביטחון לאומי יהיו רשאים להאריך את תקופת תוקפה לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שנתיים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת (סעיף 133 לחוק).

ביום ו' בטבת התשפ"ד (18 בדצמבר 2023) פורסם חוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2023 (להלן – הוראת השעה – חרבות ברזל). חוק זה קבע הסדרים לקיום דיונים בהיוועדות חזותית במהלך תקופת מלחמת חרבות ברזל. במסגרת החוק האמור נערך תיקון עקיף לסעיף 133(א) לחוק, אשר קבע כי הוראת השעה תמשיך לעמוד בתוקפה עד יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023) או עד תום תקופת תוקפה של הוראת השעה – חרבות ברזל, לפי המאוחר. הוראת השעה – חרבות ברזל הוארכה שלוש פעמים, וכעת היא עומדת בתוקפה עד יום י"ח באדר התשפ"ה (18 במרץ 2025).

הצעת החוק מבקשת להאריך את תקופת תוקפה של הוראת השעה עד יום י"א בטבת התשפ"ו (31 בדצמבר 2025), באופן שאינו תלוי בתקופת תוקפה של הוראת השעה – חרבות ברזל ובהכרזה על מצב מיוחד בעורף. בחלוף למעלה משנה מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, ולאחר תקופות ארוכות שבהן התקיימו דיונים בהיוועדות חזותית בהתאם להסדר החירום, מוצע להפריד בין ההסדרים השונים ולקבוע את תקופת תוקפה של הוראת השעה באופן עצמאי שאינו תלוי במצב החירום. כמו כן, במהלך התקופה הנוספת כאמור, תימשך בחינת אופן היישום של ההסדר שעוגן בהוראת השעה.

יצוין כי בדו"ח הביניים עלו קיום של בעיות טכניות שונות וקשיים של עורכי הדין בתקשורת עם הלקוח. כמו כן, הדו"ח האמור הדגיש שלושה פרמטרים הכרחיים לשמירה על הוגנות ההליך אשר יש לפעול לשיפור יישום ההסדר כדי להבטיח את עמידתו בהם: יכולתו של העצור להשתתף באופן אקטיבי בדיון; יכולת העצור לראות את האולם באופן מיטבי; איכות הקשר עם הסנגור (עמ' 81–84 לדו"ח הביניים). כך אף הסנגוריה הציבורית הצביעה על ליקויים שונים ביישום ההסדר ופגיעות הנגרמות באפשרות של העצורים והאסירים להשתתף באופן מלא בהתנהלות הדיון באולם בית המשפט.

סעיף 1 ביום י"ד בכסלו התשפ"ב (18 בנובמבר 2021), במסגרת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב–2021, תוקן חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982 (להלן – החוק). התיקון האמור קבע בחוק, בהוראת שעה עד יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023) (להלן – הוראת השעה), את סימן ב'1 בפרק ה' אשר מסדיר בתנאים מסוימים קיום דיונים של עצורים או אסירים באמצעות היוועדות חזותית.

לפי ההסדר שעוגן בהוראת השעה, בית המשפט רשאי לבקשת עצור או אסיר, להורות על קיום דיון בעניינו שלא בנוכחות אלא בהשתתפותו בדרך של היוועדות חזותית, אם שוכנע כי די בהשתתפות העצור או האסיר בדיון בהיוועדות חזותית בהתחשב, בין השאר, במהות הדיון, בנסיבות הנוגעות לעצור או לאסיר ובמידת החשיבות שהעצור או האסיר יהיה נוכח באולם בית המשפט. יובהר כי בית המשפט רשאי להורות כאמור אם העצור או האסיר הוא בגיר, מיוצג על ידי סניגור והגיש את בקשתו באמצעותו (סעיף 133א(ב) לחוק). נוסף על כך נקבעו דיונים מסוימים שלא יתקיימו בהיוועדות חזותית. כך למשל באשר לדיונים שבהם הנאשם מודה בכתב האישים בעניינו, דיון שבו מוצג הסדר טיעון ודיון שבו נגזר דינו של הנאשם (סעיף 133ב לחוק).

כמו כן, נקבעו הוראות לגבי אופן קיום הדיון בדרך של היוועדות חזותית, באופן שיבטיח את שמירת זכויותיו של העצור, ובכלל זה הוראה להבטחת התייעצות חסויה עם עורך דינו של העצור, וכן דרישה לשימוש במכשיר שיאפשר צפייה, השתתפות ושמיעה של כל המשתתפים בדיון זה את זה באופן מיטבי ובלא הפרעה (סעיף 133ג לחוק).

כדי לבחון את השלכות ההסדר כאמור, עוגנה הוראת השעה לתקופה של שנתיים, ונקבע כי במהלכן ייערך מחקר מלווה שיבחן את השפעת ההסדר על היבטים שיש בהם כדי להבטיח את הוגנות ההליך ואת יעילותו (סעיף 133ו(ב) לחוק). יצוין כי בראשית מלחמת חרבות ברזל לא היה ניתן להשלים את המחקר האמור באופן המתוכנן, ואולם כעת הוא בשלבי סיום. נוסף על כך, במהלך חודש מאי 2023 עורכי המחקר האמור הוציאו את דו"ח הביניים – היוועדות חזותית בהליכים פליליים המערבים עצורים, אסירים וכלואים (להלן – דו"ח הביניים), אשר צורף לעיון ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. דו"ח הביניים כלל בתוכו, בין השאר, המלצות לגבי נושאים הדורשים

¹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשפ"ה, עמ' 102.

- (1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים "עד יום" יבוא "עד יום י"א בטבת התשפ"ו (31 בדצמבר 2025) (בסעיף זה – תקופת הוראת השעה);
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "של הכנסת", יבוא "של הכנסת, בצירוף התייחסות של הסנגוריה הציבורית ליישומן של ההוראות כאמור".

ד ב ר י ה ס ב ר

הפנים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאים להאריך בצו את תקופת הוראת השעה לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שנתיים". בהמשך לאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר לעיל, מוצע, בסעיף ו(1) להצעת החוק, לתקן את הסעיף הקטן האמור כך שהוראת השעה תעמוד בתוקפה באופן עצמאי ובלא תלות בחוק אחר או בהארכות שונות באמצעות צווים, וזאת עד יום י"א בטבת התשפ"ו (31 בדצמבר 2025).

לפסקה (2)

בסיפה לסעיף קטן (ב) של סעיף 1133 לחוק, נקבע כי המחקר וממצאיו יהיו "בצירוף המלצות לעניין הארכת תוקפה של הוראת השעה כאמור בסעיף קטן (א), ובכלל זה המלצות של הסנגוריה הציבורית". מאחר שהצעת החוק מבקשת לבטל את התלות בתוקפה של הוראת השעה בחוק אחר או בצווים, ולשם התאמת סעיף קטן (ב) לתיקון האמור, מוצע לתקן את הסיפה האמורה ולקבוע כי למחקר שייערך לבחינת ההסדר כאמור תצורף התייחסות של הסנגוריה הציבורית לעניין יישום הוראות ההסדר.

בעקבות זאת נערכת עבודת מטה במטרה לשפר את יישום הוראת השעה ולתת מענה לבעיות המנויות לעיל. בנסיבות אלה, הארכת תוקפה של הוראת השעה בתקופה נוספת כאמור לעיל נועדה לאפשר את השלמת המחקר המלווה, לבחון את ממצאיו, לפעול לתיקון קשיים שמתעוררים ביישום ההסדר ולבחון את המשך קיומו. יצוין כי אפשרות הפיכת הוראת השעה להוראת קבע תיבחן על סמך ממצאי המחקר שיפורטו בדו"ח הסופי והניסיון המצטבר מיישום ההסדר בקרב הגופים הרלוונטיים, ובייחוד קידום תיקון הליקויים.

לפסקה (1)

סעיף קטן (א) של סעיף 1133 לחוק קובע כי "הוראות סימן זה יעמדו בתוקפן בתקופה שמיום ל' בשבט התשפ"ב (1 בינואר 2022) עד יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023) או עד תום תקופת תוקפו של חוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2023, לפי המאוחר (בסעיף זה – תקופת הוראת השעה); שר המשפטים והשר לביטחון

